

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

23 februari 2017

VOORSTEL VAN BIJZONDERE WET

tot wijziging van de bijzondere wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen, en tot openbaarmaking van alle bezoldigingen van de politiek mandatarissen

(ingediend door de heren Marco Van Hees en Raoul Hedebouw)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

23 février 2017

PROPOSITION DE LOI SPÉCIALE

modifiant la loi spéciale du 2 mai 1995 relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions, et une déclaration de patrimoine, et visant à rendre public l'ensemble des rémunérations des mandataires politiques

(déposée par MM. Marco Van Hees et Raoul Hedebouw)

SAMENVATTING

Dit voorstel van bijzondere wet strekt ertoe alle bezoldigingen van de politiek mandatarissen openbaar te maken.

RÉSUMÉ

La présente proposition de loi spéciale vise à rendre public l'ensemble des rémunérations des mandataires politiques.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel van bijzondere wet gaat samen met wetsvoorstel DOC 54 2327/001.

De geschiedenis van ons land staat bol van de schandalen waarbij nogal wat openbare mandatarissen het niet zo nauw namen met ethiek en belangenconflicten. Sinds de verkiezingen van 2014 (op federaal vlak, op gewestvlak en voor het Europees Parlement) lijkt het aantal “affaires” echter zorgwekkend snel te zijn gestegen.

In 2015 heeft de PTB, naar aanleiding van de “zaak-Kubla”, een wetsvoorstel ingediend om de vermogensaangiften van de mandatarissen openbaar te maken. Momenteel worden die aangiften immers louter onder gesloten omslag overgezonden aan het Rekenhof, zonder vermelding van de activawaarde. Helaas werd dat wetsvoorstel niet ter stemming voorgelegd aan de voltallige Kamer; het werd zelfs niet besproken in commissie.

Sindsdien is het aantal schandalen hand over hand toegenomen, wat geleid heeft tot de huidige buitengewone situatie waarbij niet minder dan drie parlementaire onderzoekscommissies tegelijk aan de slag zijn om zich over beleidsethische vraagstukken te buigen: de “commissie-Optima” en de “commissie minnelijke schikking in strafzaken” (zaak-De Decker-Chodiev) in de Kamer, en de “commissie-Publifin” in het Waals Parlement.

Die situatie dwingt ons de bestaande regeling te wijzigen, want net die voorschriften maakten misstanden mogelijk die bij een deel van de politici eigenlijk diepgeworteld zijn.

De uitdagingen zijn van uiteenlopende aard:

- de ethiek van de politiek mandatarissen in het algemeen;
- de mogelijke belangenconflicten;
- de soms buitensporig hoge vergoedingen en enig ander element dat de indruk van een onrechtmatig voorrecht wekt;
- het cumuleren van al te veel mandaten, waarbij de vraag rijst of ze wel allemaal naar behoren kunnen worden uitgeoefend;
- de vereiste transparantie bij de werking van de overheidssector.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi spéciale est liée à la proposition de loi ordinaire DOC 54 2327/001.

L’histoire de notre pays est émaillée de nombreux scandales mettant en cause l’éthique et les conflits d’intérêts d’une série de mandataires publics. Mais depuis les élections législatives, régionales et européennes de 2014, le nombre de ces affaires semble subir une inquiétante augmentation.

En 2015, lors de ce qui a été désigné comme l’“affaire Kubla”, le PTB a déposé une proposition de loi visant à rendre publiques les déclarations de patrimoine des mandataires (qui, actuellement, sont simplement transmises à la Cour des comptes sous pli fermé et sans indication de la valeur des actifs). Malheureusement, cette proposition de loi n’a pas été soumise au vote en séance plénière de la Chambre ni même abordée en commission.

Depuis, les scandales se sont multipliés, conduisant à cette situation exceptionnelle où, aujourd’hui, trois commissions d’enquête parlementaire liées à des questions d’éthique politique fonctionnent simultanément: les commissions dites “Optima” et “Transaction pénale (affaire De Decker-Chodiev)” à la Chambre, et la commission dite “Publifin” au Parlement wallon.

Face à cette situation, il est indispensable de modifier les règles actuelles ayant permis des dérives assez ancrées dans une partie du monde politique.

Les enjeux sont de plusieurs ordres:

- l’éthique des mandataires politiques en général;
- les potentiels conflits d’intérêts;
- le niveau excessif de certaines rémunérations et tout autre élément pouvant s’apparenter à des privilèges indus;
- le cumul excessif de mandats en regard de la possibilité de les exercer correctement;
- la nécessaire transparence de l’action publique.

Daarenboven wordt ons land geregeld met de vinger gewezen als het om corruptie gaat. Zo is begin 2017 uit een rapport van de Groep van Staten tegen Corruptie (Greco, door de Raad van Europa opgericht in 1999) gebleken dat België te weinig maatregelen heeft genomen om het probleem aan te pakken: ons land heeft slecht gescoord inzake preventie van corruptie bij parlementsleden, rechters en procureurs. In zijn rapport stelt de Greco immers vast “dat België geen van de vijftien aanbevelingen (...) op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd of afgehandeld heeft. Vier aanbevelingen zijn gedeeltelijk ten uitvoer gelegd, elf aanbevelingen zijn niet ten uitvoer gelegd”.

Hoewel veel hervormingen moeten worden doorgevoerd als het om ethiek in politieke aangelegenheden gaat, spitst dit voorstel van bijzondere wet zich toe op één welbepaald aspect: transparantie bij de vergoedingen van de openbare mandatarissen.

Zowel in de “zaak-De Decker-Chodiev” als in de “zaak-Publifin” heeft de bevolking ontsteld kennisgenomen van de soms heel hoge vergoedingen die politici in de privésector of in de overheidssector opstrijken. Het is niet normaal dat die informatie vertrouwelijk is en slechts via perslekken tot bij de publieke opinie raakt.

Thans verplichten de gewone en de bijzondere wet van 2 mei 1995, gewijzigd bij de wetten van 26 juni 2004 en 12 maart 2009, de mandatarissen om jaarlijks aan het Rekenhof een lijst van al hun mandaten, functies of beroepen te verstrekken, waarbij voor elk ervan wordt aangegeven of ze al dan niet bezoldigd zijn. Elk jaar maakt het Rekenhof die lijst vervolgens in het *Belgisch Staatsblad* bekend. De bedragen staan er echter niet in vermeld.

Dit voorstel van bijzondere wet strekt ertoe die wetbepaling uit te breiden door de mandatarissen te verplichten voor elk mandaat, functie of beroep het jaarlijks brutobedrag van de bezoldiging ervan mee te delen. Die informatie zou worden toegevoegd aan de door het Rekenhof in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakte lijst.

Ook wordt voorgesteld om het bedrag dat voor elk mandaat, functie of beroep wordt verkregen, uit te splitsen naargelang de bezoldiging al dan niet belastbaar is; aldus krijgt men een beter zicht op de nettobedragen die voortvloeien uit de aangegeven brutobezoldigingen. Voor sommige politieke functies is het niet-belastbaar deel van de bezoldiging immers niet gering: zo ontvangen de volksvertegenwoordigers niet-belastbare vergoedingen die haast de helft van hun nettoloon uitmaken.

Ajoutons que notre pays est régulièrement épinglé en matière de corruption. Ainsi, début 2017, un rapport du Groupe d'États contre la corruption (Greco, créé par le Conseil de l'Europe en 1999) a encore estimé que la Belgique n'a pas mis assez de mesures en œuvre pour lutter contre le problème: elle a reçu un mauvais bulletin en matière de prévention de la corruption des parlementaires, juges et procureurs. Le rapport du Greco constate en effet “que la Belgique n'a mis en œuvre de façon satisfaisante ou traité de manière satisfaisante aucune des quinze recommandations. Quatre recommandations ont été partiellement mises en œuvre et n'ont pas été mises en œuvre”.

Si, en matière d'éthique politique, les réformes à introduire sont nombreuses, la présente proposition de loi ne vise qu'un aspect précis: la transparence des rémunérations des mandataires publics.

Tant dans l'affaire “De Decker-Chodiev” que dans l'affaire “Publifin”, la population a découvert avec effarement les montants astronomiques de certaines rémunérations, privées ou publiques, d'hommes et femmes politiques. Il n'est pas normal que ces informations soient confidentielles et n'arrivent à la connaissance de l'opinion publique que grâce à des fuites dans la presse.

Actuellement, les lois ordinaire et spéciale du 2 mai 1995, modifiées par les lois du 26 juin 2004 et du 12 mars 2009, obligent les mandataires à communiquer chaque année à la Cour des comptes la liste de tous leurs mandats, fonctions ou professions, en précisant pour chacun s'il est rémunéré ou non. La Cour de comptes publie alors cette liste annuelle au *Moniteur belge*. Mais les montants n'y figurent donc pas.

La présente proposition vise à étendre cette disposition légale en obligeant les mandataires à communiquer pour chaque mandat, fonction ou profession, le montant annuel brut de la rémunération. Ces informations seraient ajoutées à la liste publiée au *Moniteur belge* par la Cour des comptes.

Il est également prévu de ventiler le montant obtenu pour chaque mandat, fonction ou profession en distinguant les rémunérations imposables et les rémunérations non imposables. Cela permet d'avoir une meilleure vue sur les montants nets découlant des rémunérations brutes mentionnées. En effet, pour certaines fonctions politiques, la partie non imposable des rémunérations est loin d'être anecdotique. Les députés, par exemple, bénéficient d'indemnités non imposables qui représentent presque la moitié de leur rémunération nette.

Dit voorstel van bijzondere wet vormt geen aantasting van de eerbiediging van het privéleven, want het spitst zich louter toe op de politiek mandatarissen; die mogen anders worden behandeld dan gewone burgers, want zij komen in principe op voor het algemeen belang van de bevolking en dragen maatschappelijke verantwoordelijkheid, wat ten opzichte van de burgers een vertrouwensrelatie impliceert. In die omstandigheden moet het mogelijk zijn dat zij, al maakt dit niet echt deel uit van de traditie in ons land, hun openbare én hun privé-inkomsten onthullen.

Voorts verruimt de tekst de sancties bij niet-naleving van de wettelijke verplichtingen. Nu kunnen politici die nalaten hun mandaten- en vermogensaangifte in te dienen, worden gestraft met een geldboete van 100 tot 1 000 frank. Dit voorstel van bijzondere wet bepaalt dat bij een tweede overtreding binnen een termijn van vijf jaar, de betrokkene van al zijn openbare mandaten wordt ontheven, behalve indien het verzuim voortvloeit uit overmacht of een te goeder trouw begane vergissing.

Voor de PTB moeten politici de ambitie hebben om te dienen, en niet om zich te bedienen. Politici moeten onberispelijk zijn en het algemeen belang voor ogen hebben, geen particuliere belangen en zeker niet hun eigen belangen. Zij mogen niet het motto huldigen: “doe wat ik zeg, maar niet wat ik doe”. Politici moeten volkomen transparant handelen. Dat is het kader van dit voorstel van bijzondere wet.

La présente proposition ne remet pas en cause le respect de la vie privée car elle ne vise spécifiquement que les mandataires publics. Ces derniers ne sont pas des personnes comme les autres. Ils s’engagent en principe pour l’intérêt général de la population et portent des responsabilités sociales qui impliquent une relation de confiance vis-à-vis des citoyens. Dans ces conditions, même si cela ne s’inscrit pas trop dans la tradition de notre pays, ils doivent pouvoir dévoiler leurs revenus, publics comme privés.

Par ailleurs, le texte élargit les sanctions en cas de non-respect des obligations légales. Actuellement, toute personne qui omet de rentrer sa déclaration de mandats et de patrimoine peut être punie d’une amende de 100 à 1 000 francs. La présente proposition prévoit qu’à la seconde infraction commise dans un délai de cinq ans, ladite personne sera déchue de tous ses mandats publics, sauf si l’omission résulte d’un cas de force majeure ou d’une erreur commise de bonne foi.

Pour le PTB, un homme ou une femme politique doit avoir pour ambition de servir, non de se servir. Il ou elle doit être irréprochable et viser l’intérêt général, non des intérêts particuliers et certainement pas les siens. Il ou elle doit s’abstenir de pratiquer le “faites ce que je dis, pas ce que je fais”. Il ou elle doit agir en toute transparence. C’est dans ce cadre que s’inscrit la présente proposition de loi spéciale.

Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Raoul HEDEBOUW (PTB-GO!)

VOORSTEL VAN BIJZONDERE WET

Artikel 1

Deze bijzondere wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 2, § 1, van de bijzondere wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen, gewijzigd bij de bijzondere wetten van 26 juni 2004 en 3 juni 2007, wordt aangevuld met een lid luidende:

“Voor elk bezoldigd mandaat, functie of beroep wordt het jaarlijks brutobedrag van de bezoldiging aangegeven, waarbij de belastbare en niet-belastbare bezoldigingen afzonderlijk worden vermeld.”

Art. 3

Artikel 6, § 2, van dezelfde bijzondere wet wordt aangevuld met een lid luidende:

“Bij een tweede overtreding binnen een termijn van vijf jaar wordt de betrokkene van al zijn openbare mandaten ontheven, tenzij het verzuim voortvloeit uit een geval van overmacht of een te goeder trouw begane vergissing.”

14 februari 2017

PROPOSITION DE LOI SPÉCIALE

Article 1er

La présente loi spéciale règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 2, § 1, de la loi spéciale du 2 mai 1995 relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine, modifié par les lois spéciales des 26 juin 2004 et du 3 juin 2007, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Pour chaque mandat, fonction ou profession rémunéré, le montant annuel brut des rémunérations est indiqué, en mentionnant séparément les rémunérations imposables et les rémunérations non imposables.”

Art. 3

L'article 6, § 2, de la même loi spéciale est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“À la seconde infraction commise dans un délai de cinq ans, elle est déchue de tous ses mandats publics, sauf si l'omission résulte d'un cas de force majeure ou d'une erreur commise de bonne foi.”

14 février 2017

Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Raoul HEDEBOUW (PTB-GO!)